

**В.П. Приходько, ст. викладач,
ДВНЗ "Українська академія банківської справи НБУ"**

ПОНЯТТЯ "БАНКІВСЬКЕ ЗАКОНОДАВСТВО" В ШИРОКОМУ І ВУЗЬКОМУ ЗНАЧЕННІ

У даний час недостатньо досліджена така загально-правова категорія як "банківське законодавство".

Вивченню окремих аспектів банківського законодавства приділяли увагу радянські вчені. Характерним для їх дослідження було те, що вони використовували термін "банківське законодавство" в широкому значенні. А.П. Заєць пояснює перевагу широкого підходу радянської науки до розуміння терміну "законодавство" тим, що він базувався на уявленні про органічну взаємодію законів і актів, що їх конкретизують або розвивають, де за взаємодією нерідко приховувалася підміна закону підзаконним актом – актами уряду, інших органів державної влади. Сприяв цьому й значний дефіцит законів, що існував довгий час при фактичному домінуванні підзаконних, більше того – відомчих нормативних актів, в тому числі і в банківсько-правовій сфері.

В наш час значний науковий інтерес викликає рішення Конституційного Суду України про тлумачення терміну "законодавство" від 09.07.98 № 12-рп/98. Суд зазначив, що термін "законодавство", який використовується у ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю треба розуміти так, що він охоплює:

- закони України;
- чинні міжнародні акти України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України;
- постанови Верховної Ради України;
- Укази Президента України;
- декрети і постанови Кабінету Міністрів України.

Рішення Конституційного Суду України має методологічне значення не лише для законодавства про працю, але й для банківського законодавства, оскільки це перше офіційне тлумачення терміну.

Суд визначив, що термін "законодавство" використовується в основному в значенні сукупності законів та інших нормативних актів, що регламентують ту чи іншу сферу публічних відносин, і є джерелами певної галузі права.

У законах залежно від важливості й специфіки суспільних відносин цей термін уживається в різних значеннях: в одних маються на увазі лише закони; в інших, передусім кодифікованих, в поняття "законодавство" включаються як закони, так й інші акти Верховної Ради України, а також акти Президента України, Кабінету Міністрів України, в деяких випадках – нормативно-правові акти центральних органів виконавчої влади.

Конституція України дає підстави розширено тлумачити термін "законодавство", зокрема в ч. 1. ст. 9, ч. 1. ст. 19, абзац 8 ст. 118, абзаци 1 і 2 п. 12 розділу XV. В.М. Шаповал вважає, що термін законодавство використовується в Конституції України як в широкому значенні, так і у

вузькому. Так, у п. 12 розділу XV він вжитий у вузькому значенні, а у ст. 118 у широкому.

Ми вважаємо, що широкий підхід до поняття “законодавство” є науково некоректним, оскільки саме в Конституції закріплений принцип поділу влад. Адже саме закони, що містять вихідні норми та приймаються в особливому порядку, повинні стати основною формою джерел права.

На сьогоднішній день провідні українські вчені вважають, що термін “банківське законодавство” означає систему всіх упорядкованих певним чином нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері банківської діяльності. Тобто практично термін “банківське законодавство” – це банківські закони, а також видані на їх основі підзаконні нормативні акти з банківських питань.

На нашу думку, трактування терміну “банківський закон” як банківське законодавство у широкому розумінні призводить до розмивання банківського закону в масиві підзаконних актів з банківських питань і не сприяє утвердженню його верховенства.

Отже, перехід до вузького розуміння поняття “банківське законодавство” необхідно розпочати з внесення відповідних змін до тексту Конституції, усунувши термінологічну нечіткість і багатозначність.